У повній до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVII. No. 170. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 19-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1970 Ч. 170. VOL. LXXVII.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

П'ятниця, 18 вересня 1970

В АМЕРИЦІ

ФОРДОВА МОТОРОВА КОМПАНІЯ повідомила, що вона мусить збільшити ціни на авта моделю 1971-го року на 5 відсотків, це значить, що одно авто подорожчає на 153 доляри. Представник Фордової Компанії додав, що, можливо, треба буде збільшити ціну на нові авта на більше, як на 5 відсотків, бо ще не знати, на скільки будуть збільшені заробітки робітників, які саме тепер почали страйк в Корпорації Дженерал Моторс. Страйк може тривати довго, переговори мають продовжуватися аж у вівторок 22-го вересня.

СТРАЙК НА ЗАЛІЗНИЦЯХ може початися в четвер 24-го вересня, якщо до того часу не прийде до порозуміння між залізничниками й залізничими компаніями. У вівторок 15-го вересня почали були страйк 40,000 залізничників, членів чотирох робітничих спілок, але вони його закінчили після 24-ох годин, бо суд заборонив їм страйкувати. Та коли не порозуміються в справі платень робітники з працедавцями, то 24 вересня може почастися загальний страйк на залізницях, якого не зможе заборонити суд.

ОПИТУВАННЯ ВИЯВЛЯЮТЬ, що 40 відсотків опитуваних уважають демократів за таких, які зможуть вести ЗСА до добробуту. Тільки 25 відсотків гадають, що республіканці краще подбали б про добробут для населення цієї країни, 12 відсотків не виявили своєї опінії, а 23 відсотки не добачають різниці в обидвох партіях. В 1968 році і республіканці і демократи мали по 36 відсотків голосів. 28 відсотків опитуваних гадають, що республіканці не допустять до третьої світової війни, а демократи в цьому пункті дістали тільки 22 відсотки голосів опитуваних.

ПОСАДНИК НЮ ЙОРКУ ЛІНДЗІ критикує систему перепису населення. Деякі міста нарікають на те, що їм нараховано при переписі менше числа населення, ніж в дійсності є. Подібно сталося і з містом Ню Йорком, але посадник Ліндзі не зізнавав на Палатній Статистичній Підкомісії про число населення, тільки критикував систему перепису населення, яку треба змінити, бо перепис здійснюваний поштою, ніколи не дасть таких точних статистичних даних, які могли дати переписувачі. Ліндзі пропонує переписувати населення щоп'ять, а не щодесять років.

ПРОВІДНИКИ „МЕХІКАНСЬКИХ" АМЕРИКАНЦІВ стверджують, що збільшуються войовничі настрої серед їх земляків, і тому вони передбачають, що в містах, де живуть мехіканські американці, можуть вибухнути заворушення, подібні до того, що було недавно у східній частині Лос Анджелесу. Крайовий Мехіканськo - Американський Антидефамаційний Комітет звітує про невдоволення серед своїх земляків в таких більших містах: Лос Анджелес, Сан Франсіско, Сан Антоніо, Гюстон, Чикаго, Денвер, Даллас, Вашингтон і Кристал Сіті, Тексас. В Лос Анджелесі під час демонстрації вбито двох мехіканців.

У СВІТІ

ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН ВІДВІДАЄ ЮГОСЛАВІЮ — стверджено з Білого Дому у зв'язку із сумнівами, що виринули на сторінках преси щодо подорожних плянів Президента. Зате през. Ніксон, мабуть, не буде у Франції, а з Еспанії полетить до Британії на нараду з британським прем'єром Едвардом Гітом. Не виключене, що з Британії він полетить на короткі відвідини до Ірляндії. Французькі керівні кола будум-то невдоволені, що Ніксон поминув тепер Францію, але французький президент Жорж Помпіду виїде 6 жовтня ц. р. до Москви, то — мабуть — приїзд през. Ніксона до Парижу безпосередньо перед виїздом Помпіду до СССР можна було б фальшиво інтерпретувати. През. Ніксон відлетить 27 сересня та вернеться 5 жовтня ц. р.

АМЕРИКАНСЬКІ ЗБРОЙНІ СИЛИ У В'ЄТНАМІ ЗАЗНАЛИ важкої втрати, коли впродовж кількох останніх днів ворогові вдалося збити протилетунським вогнем або знищити чи важко пошкодити мінометами аж 9 американських гелікоптерів, між ними деякі великі машини, здатні перевозити 40 вояків. Сталося це в різних частинах фронту у Південному В'єтнамі та над сусіднім Лясом. Таким чином втрати американських гелікоптерів від 1961 року у В'єтнамі дійшли до 4.040 машин.

КОМУНІСТИ „ПОКИЩО" НЕ ЗАЦІКАВЛЕНІ в тому, щоб здобути столицю Камбоджі Пномпень, — заявив у Парижі представник колишнього володаря Камбоджі князя Нородома Сіянука, який створив закордонний уряд Камбоджі під протекторатом Комуністичного Китаю. Той речник Сіянука, який має титул „міністра координації" закордонного центру Сіянука, Тюнн Просіт, заповів, що все ж в майбутньому відбудеться „напевне" битва за Пномпень, так само, як битва за Сайгон, столицю Південного В'єтнаму.

НА ФІЛІППІНАХ ДЕРЖАВНЕ ВІЙСЬКО ВЗЯЛО в полон одного з командувачів тамошніх комуністичних партизанів, званих популярно „гук", Фаустіно дель Мундо, який був відомий під назвою „командир Сумольонг". Він піддався, коли вояки обсадили виходи з тунелю, що його переведено під домами одного філіппінського містечка, де він переховувався. Філіппінський президент Фердінанд Маркос казав привести до себе того комуніста й переконував його, щоб той закликав своїх однодумців - партизанів припинити безнадійну і для країни шкідливу підривно-партизанську роботу.

ПІВНІЧНО - КОРЕЙСЬКІ КОМУНІСТИ ЗАПРОПОНУВАЛИ Південній Кореї — „конфедерацію", із збереженням Північної комуністичної і Південної вільної Кореї з їх різними суспільно - політичними устроями. Північно-корейські комуністи погоджуються теж на переговори в справі культурних і економічних взаємин між двома частинами поділеної країни. Але ставлять за передумову: щоб спершу всі американські війська залишили Південну Корею. Не хочуть теж офіційно виректися можливости нового збройного походу проти Південної Кореї. Тому Південна Корея не має довір'я до них і не хоче позбуватися американського війська, найкращого гаранта безпеки країни.

БРИТАНІЯ І ФРАНЦІЯ БУДУЮТЬ спільними зусиллями — технікими і фондами — суперсонічний пасажирський літак „Конкорд" (Згода). Але обрахували, що гук його моторів чотирикратно перевищуватиме гук теперішніх великих джетів. Тому тепер досліджують способи, як стишити той гук, проти якого застерігаються всі летовища.

Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй розпочала 3-тижневі дебати

Об'єднані Нації. — 25-та Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй розпочала в четвер 17 вересня генеральні дебати над міжнародною ситуацією. Розпочав її бразилійський міністер закордонних справ Маріо Гібсон Барбоза, який був приявний 25 років тому на першій сесії Генеральної Асамблеї ОН: він вказував на „контраст між мріями й ілюзіями з-перед 25 років і теперішньою турботливою ситуацією у світі". Однаково він, як і міністри Уругваю і Венесуелі засуджували схоплювання літаків та вимагали міжнародної акції проти летунського піратства. Філіппінський міністер закордонних справ Карльос Ромульо переводить закулісові наради з різними делегатами і заповів на суботу нараду з членами Азійської Тихоокеанської Ради, щоб порозумітись з ними в справі колективного зголошення внеску на поставлення формально на денний порядок Генеральної Асамблеї — справи схоплювання літаків.

Палата схвалила реформу Конгресу більшістю 326 до 19 голосів

Вашингтон. — 17-го вересня Палата Репрезентантів більшістю 326-ох до 19-ох голосів прийняла законопроєкт, згідно з яким упрощена буде процедура праць Конгресу. Цей проєкт переслано до Сенату, провідники якого обіцяють працювати над ним ще перед відкладенням або закриттям цьогорічної сесії. Конгрес має припинити працю перед листопадовими виборами. Схвалений Палатою законопроєкт змінює деякі традиційні пункти конгресової процедури, які походять ще з колоніяльних часів. Останні зміни в ній були 24 роки тому. Ось деякі пункти цих змін: Можна буде передавати через радіо й телевізію наради конгресових комісій; комісії мусітимуть, на домагання, опубліковувати висліди голосувань, які відбулися за закритими дверми; можна буде електронічно обраховувати голоси в Палатах; більшість членів комісії може змусити до нарад над якоюсь справою, хоч голова комісії є проти цього. Сенат схвалив був ширшу реформу Конгресу кілька років тому, але Палата над нею не працювала, і Сенат мусить тепер наново схвалювати цей законопроєкт. Палата почала були дебати над цим проєктом ще в липні ц.р., і тоді здавалося, що важко буде прийняти запропонований проєкт реформи.

Сенат не хоче припинити дебати над проєктом про вибір Президента

Вашингтон. — Сенат не мав потрібної більшости двох третіх голосів на те, щоб припинити дискусію над проєктом скасувати Колегію Електорів та вибирати Президента ЗСА в загальних виборах. За припинення дебат голосували 54 сенатори, „проти" були 36, отже до потрібної більшости недоставало 6 голосів. Противники зміни системи вибору Президента будуть продовжувати дебати і тим способом не допустять до того, щоб на цій сесії Сенат вирішив цю справу. Прихильники проєкту спodіваються найбільше протягом наступного тижня ще раз старатися переворсувати справу припинити дебати, бо тоді буде більше сенаторів, і між ними може знайдеться потрібна більшість двох третіх голосів. Цього сподівається сенатор демократ з Індіяни Бирч Бай, який є головним опікуном проєкту зміни Конституції в справі вибору Президента. Цей сенатор готовий навіть на деякий компроміс, щоб здобути потрібну більшість голосів для свого проєкту. Коли в найближчу середу 23-го вересня не вдасться припинити дискусію, тоді треба буде відкласти цю справу як таку, що її цього року не можна схвалити.

Фльота відтягає з активної служби 58 кораблів

Вашингтон. — Представник фльоти повідомив, що плянується відкликати з активної служби 58 кораблів, в тому і один літаконосець „Шенгрі-Ла", який тепер оперує коло В'єтнаму. Цей літаконосець має припинити активну службу до 12-ох місяців, і коли це станеться, то ЗСА матимуть в активній службі вперше від 10-ох років менше як 15 літаконосців. Але представник фльоти заявив, що такий стан буде тимчасовим, бо Уряд не думає зменшувати бойового стану фльоти. Вже будуються два нові літаконосці, і то порушувані атомовою енергією. Перший готовий атомовий літаконосець „Німіц" буде приділений до служби у фльоті аж на початку 1973-го року. Нове зменшення стану бойових кораблів збільшує число здемобілізованих кораблів до 228-ох від січня 1969-го року. Це зменшення числа кораблів зроблено з ощадностевих оглядів.

Гнат Поворозник переобраний на голову Видавничої Спілки „Новий Шлях"

Торонто. — В Домі Філії Українського Національного Об'єднання відбулись 7 вересня загальні збори Видавничої Спілки „Новий Шлях", яка видає під цією назвою відомий тижневик „Новий Шлях", що цього року відзначає своє 40-ліття служби громаді. У зборах взяли участь члени, які заступали 3.930 уділів, на загальну суму в 39 300 дол. Після заслухання докладних звітів з праці Видавничої Спілки, яка перебрала з 1-го січня 1970 р. видавання тижневика „Новий Шлях" на основі умови з Президією Українського Національного Об'єднання, УНО, виявлено, що за діловий 1969 рік Спілка виказала надвишку в сумі 3 451 дол. Під час обговорень ділових звітів присутні висловлювали свої побажання і зауваги, а одностайним п о бажанням було, щоб до Видавничої Спілки залучити більше членства з-поміж української молоді. Після уділення абсолюторії уступаючій Управі, Президентом Видавничої Спілки „Новий Шлях" переобрано відомого громадського діяча Гната Поворозника, заступниками президента — М. Плавюка, Степана Савчука та Івана Безкоровайного. Разом до керівних органів Спілки обрано 20 осіб, у тому членом Дирекції вибрано Сенатора Павла Юзика, першого заступника головного предсідника УНСоюзу на Канаду.

Комуністи зголосили „нові" пропозиції про замирення у В'єтнамі

Париж. — На 84-му з черги засіданні Паризької конференції про В'єтнам в минулий четвер 17 вересня ц. р. репрезентантка В'єтконгу пані Нгуєн Ті Бінь, яка має титул „міністра закордонних справ" тимчасового підпільного комуністичного уряду у Південному В'єтнамі, зголосила „нову" формальну пропозицію у 8-ох точках. У цій пропозиції кажеться, що коли Америка заявить, що відкличе всі свої війська з В'єтнаму найдалі до 30 червня 1971 року, то комуністи не будуть обстрілювати їх і тоді теж можна буде переговорити справу полонених. Комуністи далі наполягають на створення у Південному В'єтнамі провізоричного коаліційного уряду, при чому погоджуються, щоб у тому уряді були всі члени теперішнього уряду в Сайгоні, за вийнятком президента Нгуєна Ван Тієв, віце-президента Нгуєна Као Кі і прем'єра Транг Тієм Хієма. Голова американської делегації Д. Брус зразу назвав ту пропозицію „старим вином у нових міхах", але офіційно заявив, що треба ту пропозицію докладно розглянути. Найважливішим негативним пунктом тієї пропозиції є знову промовчання, як буде поводитись північно-в'єтнамська армія, що перебуває на території Південного В'єтнаму, коли відійдуть відтіля американські війська. Комуністи далі вимагають одностороннього і беззастережного відкликання всіх американських військ, залишивши собі вільну руку не тільки щодо дальшого перебування на території Південного В'єтнаму, але й можливости переведення там ними масакри противників комунізму та переведення перевороту в користь скомунізування країни.

ЗСА не виключають інтервенції в Йорданії для охорони своїх громадян

Вашингтон. — Секретар оборони Мелвін Лерд заявив журналістам в четвер 17 вересня, що „ми готові евакуювати всіх американських громадян з Йорданії", а речник Державного Департаменту Роберт МекКлоскі, потвердивши, що „нема плянів щодо збройної інтервенції в Йорданії", додав: „але я не скажу нічого, що було б запереченням прав Америки боронити безпеку своїх громадян". На всякий випадок — великий воєнний корабель „Гуам", який має на чердаку 28 гелікоптерів, відплив в сторону Середземного моря, щоб скріпити тамошню Шосту фльоту, а в Туреччині вже від минулого тижня перебувають вісім великих транспортових літаків „С-130". В Йорданії перебуває не 100, як помилково подано раніше, а 400 американських громадян, не рахуючи 38-ох в числі 54-ох „закладників", які знаходяться в руках терористів. Доля всіх тих закладників не відома: мабуть вивезено їх поза столицю Йорданії Амман, де тим часом відбуваються завзяті бої між державним військом і палестинськими партизанами. Впродовж за останній рік державне військо висилало проти партизанів також танкові колони, які очистили від партизанів головні вулиці Амману та витиснули їх з поштової централі. Від танкових і гарматних поцілів були пошкоджені дахи американської і британської амбасад, але ніхто з їх будинках не потерпів. Зате поранено шведського телевізійного кореспондента і французьку журналістку, які вони фотографували сцени з вуличних боїв. Завзяті бої йдуть за володіння в інших йорданських містах. Партизанські організації відкинули вимогу короля Гуссейна, щоб вони перебували виключно в сумежній із Ізраїлем південній частині Йорданії. Партизани відповіли, що вже також північна частина Йорданії „визволена" в їхніх руках.

Совєти наполягають на поворот Ізраїлю до мирових нарад з арабами

Москва. — Совєтське міністерство закордонних справ поширило між закордонними дипломатами й журналістами заяву, за якою сильно закликається Америку, щоб вона перевела натиск на Ізраїль з ціллю відновити ізраїльсько-арабські переговори про замирення на Близькому Сході, за посередництвом шведського дипломата Гуннара Ярріга. Совєтська преса широко розголосила заяву Державного Департаменту, в якій признавалося, що Ізраїль теж допустився порушення умов перемир'я, бо він — всупереч тим умовам — перевідь розвідчі лети над Єгиптом. Совєти стоять на становищі, що замирення на Близькому Сході можливе та що виключно лише Ізраїль саботує його, використовуючи закиди про буцім-то порушення Єгиптом воєнного перемир'я, для збойкотування розмов, що їх розпочав Гуннар Ярріг. Тому, що Єгипет бере участь в тих розмовах, то — Совєти твердять — обов'язком Америки є вплинути на Ізраїль, щоб той припинив свій бойкот.

УВУ опублікував програму викладів літнього семестру 1970 р. разом з бібліографією своїх видань

Мюнхен. — Заходами й у виданні Українського Вільного Університету, що його очолює, як ректор, перебуваючий тепер на відвідинах у ЗСА, проф. д-р Володимир Янів, опубліковано окремим виданням німецькою й українською мовами програму викладів, що відбулися у літньому семестрі 1970 року. У програмі подані загальні інформації про Університет, передумови студій у ньому і про високошкільні Літні Курси Українознавства та про вписи на УВУ, як також склад органів самоуправління УВУ, його професури і список викладів і семінарів. Важливим доповненням цієї програми викладів є надрукована на 26 сторінках бібліографія усіх видань Українського Вільного Університету в роках 1946-1970. В бібліографії поданий докладний зміст усіх дев'яти томів Наукових Записок УВУ, двох томів його Наукових Збірників, як також списки видань Університетом підручників, монографій, скриптів, видань Інституту Заочного Навчання та адміністративно - організаційних видань й інших матеріялів. Одночасно із виданням програми викладів вийшло з датою 15 серпня 1970 8-е, 34-сторінкове число Бюлетеню УВУ — Неперіодичного органу ректорату й деканатів УВУ для внутрішнього зв'язку. В цьому числі подані інформації про діяльність УВУ, організацію праці, влаштовувані в УВУ доповіді, архіви й бібліотеку та видання УВУ за 1968-70 рр. із статистичним зіставленням за мюнхенський період існування УВУ.

30-річчя УККА буде відзначене ювілейними імпрезами у Філядельфії; на головного промовця запрошено Ф. Шекспіра з Інформаційної Агенції ЗСА

Ню Йорк. — З головної канцелярії УККА повідомляють, що вслід за підготовчими працями Ділового Комітету для відзначення Ювілею 30-річчя існування і дії Українського Конгресового Комітету Америки, остаточно узгіднено програму Ювілейних Імпрез на президіяльному засіданні Екзекутиви УККА, що відбулося 11-го вересня цього року у Філядельфії. Згідно з постановою Ради Директорів УКК Ювілейні Імпрези відбудуться у Філядельфії в днях 24-го і 25-го жовтня 1970 року. З метою дати вияв організованим виступам молоді, Ювілейні Імпрези започаткує День Українського Спортовця на Спортовій Площі в суботу, дня 24-го жовтня з участю спортових дружин молодечих організацій: Пласт, СУМА, ОДУМ, а також інших.

Увечері того ж дня, в годині 5:30, відбудеться у великій залі Тавн Голл Фестиваль Української Пісні й Танку, в якому візьмуть участь Збірні Хори Нюйоркської Округи: „Думка", хор ім. Митр. Андрія Шептицького й „Жайворонки" — усі з Ню Йорку, як також хор церкви св. Івана Хрестителя з Нюарку, Н. Дж. та хор „Боян" з Елизабет і Перт Амбою, Н. Дж. Цим збірним хором диригуватиме проф. Андрій Гнатишин, відомий композитор і диригент хору церкви св. Варвари у Відні. Хор виконає його дві композиції. Солісткою буде пані Марта Кокольська - Мусійчук, з Філядельфії співатиме хор „Прометей".

Фестиваль відкриє голова місцевого Відділу УККА, д-р Іван Скальчук, а доповідь виголосить д-р Григор Лужницький. Народні танки виконають танцювальна група при осередку СУМА з Ню Йорку „Верховинці" під керівництвом Олега Генсі та танцювальна група при осередку СУМА у Філядельфії. Програму Фестивалю завершить збірний виступ всіх хорів із солісткою п. Мартою Кокольською, які виконають Молитву із „Запорожця за Дунаєм" — „Владико Неба і Землі".

Під час Фестивалю відбудеться з нагоди 30-річчя УККА відзначення почесними грамотами Крайових Організацій, які були ініціяторами створення УККА. У неділю 25 жовтня будуть відслужені Богослужби в католицьких і православній катедрах у Філядельфії.

В год. 6-ій вечора відбудеться в залі готелю Бенджамін Френклін Ювілейний Бенкет, на якому виступлять відомі американські і українські діячі. На го-

(Закінчення на стор. 4-ій)

У Балтиморі створено Громадський Комітет для вшанування проф. В. Кубійовича

Балтимор (Я. Ш.) — В Балтиморі створено Громадський Комітет для вшанування проф. В. Кубійовича. Цей Комітет зложений з представників місцевих організацій, товариств і шкіл і його очолює п. мгр. Лідія Лемішка. Проф. В. Кубійович завітає до Балтимору в неділю, 27-го вересня ц. р. і зустрінеться з українськими громадянами в залі ІВКА, при вул. 16 С. Петерсон Парк евеню, о год. 5 пополудні. З проф. В. Кубійовичем прибуде на зустріч д-р Атанас Фіголь. В часі прийняття, що його для всіх присутніх уляштують пані з СУА, обидва гості з Европи промовлятимуть на тему української наукової політики на еміграції, а зокрема про Енциклопедію Українознавства. Громадський Комітет Балтимору розгорнув уже повну діяльність у тому напрямі, щоб зустріч з Ювілятом була не тільки сердечна, але й під фінансовим оглядом успішна, бо ввесь прибуток з цієї ювілейної імпрези призначений на закінчення гаслової Енциклопедії Українознавства. Вже продаються квитки на ювілейну зустріч і їх можна набути в членів Комітету, зокрема в пп. Л. Лемішкової, Е. Притули та Вол. Чорнодольського.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

СОБОР УКРАЇНСЬКОГО ЄВАНГЕЛЬСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ

Ошава, Канада. — У п'ятницю 25 вересня розпочнеться в Українській Пресвітерській Церкві в Ошаві, Онт., Собор Українського Євангельського Об'єднання, УЄО, в Північній Америці. Президентом УЄО є пастор І. Яцентій, екзекутивним секретарем В. Боровський. Об'єднання провадить працю над виданням „Історії Українського Євангельсько-Реформаційного Руху", а останньо приступлено до праці над виданням у сучасній українській мові творів Г. С. Сковороди". (з повідомлення в „Новому Шляху" з 19 вересня. Об'єднання існує вже 48 років.

ВШАНУЮТЬ БЕНКЕТОМ ДЖАНА ДІФЕНБЕЙКЕРА

Вінніпег. — У неділю 27 вересня в готелі „Марлборо" о 6:30 вечора відбудеться великий бенкет на вшанування кол. прем'єра Канади Джана Діфенбейкера з дружиною. Бенкет відбудеться заходами Президії Комітету Українців Канади у співпраці з Відділом КУК у Вінніпезі. На бенкеті гостеві буде передана різьба - статуя його особи, роботи Леоніда Молодожанина. Джан Діфенбейкер розповість про свою співпрацю з українською спільнотою в Канаді та про недавні відвідини совєтської України. Вступ на бенкет 10 дол. від особи.

ВЕЧІР НА ПОШАНУ Б. А. АНТОНИЧА

Філядельфія. — Літературно-Мистецький Клюб у Філядельфії розпочинає сезон в залі „Тризуба" у неділю 20 вересня літературним вечером, присвяченим поетові Богданові Ігореві Антоничеві. Між виконавцями виступить письменниця Галина Журба із спогадами про поета, будуть також рецитації творів Б. І. Антонича.

У БРУКЛІНІ ПОМЕР МИХАЙЛО СЛЮСАР, УЧАСНИК ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ

Бруклин, Н.Й. — У четвер 17 вересня ц.р. помер тут у місцевій лікарні сл.п. Михайло Слюсар, кол. старшина УГА й Армії УНР, учасник визвольних змагань. Тіло Покійного положене в похоронному домі П. Яреми в Ню Йорку, де будуть відслужені панахиди в суботу 19 й у неділю 20 вересня, кожного разу о год. 7:30 увечері. Похорон відбудеться в понеділок 21 вересня о 10-ій год. з похоронного дому П. Яреми до української католицької церкви св. Духа у Брукліні і звідти на цвинтар Оливна Гора.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢
Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Терор і політика

Від найдавніших часів політичні атентати спліталися з політикою, як один з елементів політичної розгри. Знає це історія античного світу, знає й історія України за доби князів і Козаччини. Інколи криваві події всередині країни — як ось, наприклад, убивства московських володарів, не мали безпосереднього впливу на закордонну політику тих держав і на міжнародну ситуацію. Але, наприклад, терор французької революції послужив за претекст для створення першої европейської коаліції проти Франції в 90-их рр. XVIII сторіччя, а вбивство австрійського архикнязя Франца Фердинанда в Сараєво дало поштовх до вибуху першої світової війни у 1914 р. Масовий терор большевицької революції залишив байдужним західній світ, який щонайвище обмежувався епізодичним підтримуванням білих генералів. Так само терор югославського Тіта, стосований проти підтримуваного спершу Британією генерала Драги Міхайловича, минувся йому безкарно. Опортунізм, прихований за фірмою „реалістичної оцінки", грає в новітній історії вирішну ролю у підході урядів до яктів індивідуального й збірного терору.

Терор, застосований комуністичною партизанською організацією Народний Фронт для Визволення Палестини супроти ізраїльського й чотирьох західніх великих пасажирських літаків та кількохсот їхніх пасажирів, теж міг би минутися без гірших наслідків, як тільки втрата кругло 50 мільйонів долярів у знищених терористами літаках, прикрі переживання пасажирів і — обмін арабськими в'язнями з західніх держав й Ізраїлю та західніми „закладниками" в Йорданії. Так могло скінчитися, і не виключене, що може ще так і скінчиться. Але справа значно ускладнена фактом, що ті самі партизани - терористи, що їх ціллю є знищення Ізраїлю та створення на його місці Палестинської держави, водночас занархізували відносини в Йорданії до такої міри, що під загрозою опинились і її монархістичний устрій і само існування йорданської держави. А ні Ізраїль ані Америка та Британія не можуть байдуже поставитися до ліквідації Йорданії з її поміркованим, насправді прозахіднім королем Гуссейном, та перетворення її в форпост арабських фанатиків „марксистів", зорієнтованих на Пейпінг і підтримуваних зброєю і грішми з Пейпінгу. Далі: справа значно ускладнена власне напливом грошей і зброї палестинським партизанам не тільки від антиізраїльських багатих арабських держав — Савді Арабії й Кувайту — але й від закордонних комуністичних центрів Москви й Пейпінгу. Нема вже найменшого сумніву, що палестинські організації, які не хочуть піддатися суверенітетові державної влади в Йорданії й Ливані, на території яких перебувають, насправді стали пішаками на шахівниці в руках своїх закордонних спонзорів і протекторів.

Очевидно, що Йорданія і Ливан не хочуть допустити до створення партизанами держави в державі. Авторитет державних властей Єгипту, Ливану і Йорданії здискредитований фактом, що вони виявилися безсильними супроти терористів, які розривають динамітом чужі літаки та силою затримують кількасот громадян тих чужих держав, з якими названі арабські держави хотіли б жити в згоді, чи бодай не настороджувати собі їх проти себе. Фанатизм членів Народного Фронту для Визволення Палестини не знає таких застережень: речник тієї організації заявив одверто, що для неї не існує міжнародного законодавства, бо єдиним її законом є перемога революції. Алеж міжнародний світ не може з таким станом помиритися.

Ключ до ситуації на Близькому Сході був і є в руках Москви. Якщо вона рішила, що не в її інтересі провокувати війну з Америкою, то дії палестинських терористів не вигідні Москві, бо можуть таку війну спровокувати. Терористи одверто заявляють, що схопленням та знищенням західніх літаків вони доказали, що мають силу і змогу знівечити всяке мирове порозуміння на Близькому Сході, з яким вони не погоджуються. Якщо СССР дійсно дав згоду Нассерові й Гуссейнові прийняти американську мирову ініціятиву й розпочати мирові переговори з Ізраїлем за посередництвом Гуннара Яррінґа з Об'єднаних Націй, то поведінка терористів стає викликом уже не тільки на адресу Ізраїлю й західніх держав, але й Москви.

Як сказано, сьогодні не виключене, що з великої хмари впаде розмірно малий дощ. Але не виключена й американська збройна інтервенція в Йорданії, не виключені далекосяжні політичні наслідки бравурного, ідейного, але легкодушного й короткозорого арабського терору.

СКАНДАЛ У НЕБЛАГОРОДНОМУ СІМЕЙСТВІ

Париж. — Від серпня 1968 р., коли армія СССР несподівано вдерлася на територію Чехо - Словаччини, французька компартія переживає одну кризу за другою. Подібно до деяких інших комуністичних партій, компартія Франції перше була поставилась критично до агресії Москви на Чехо-Словаччину. Особливо протестував проти окупації тієї країни комуністичний професор філософії Ґароді. Його за опозицію проти Москви виключено з партії, хоч він був довгий час членом її політбюра.

Проти політики Москви виступив також колишній комуністичний попленгач, відомий письменник Сартр, і це загострило кризу в компартії, особливо серед тих інтеліґентів, що прилучилися до комуністів, коли у Франції на комунізм була „велика мода". Від 1944 р. до французького уряду під головством де Ґолля деякий час належали комуністи.

Тепер, коли Москва не може затулити свого націоналізму та імперіялізму фразами про „дружбу народів", оливи до вогню додав ветеран французького комуністичного руху Ф. Тійон. Як солдат французької армії, він в грудні 1918 р. був посланий урядом на узбережжя Чорного моря, щоб допомагати військові російських монархістів воювати проти большевиків. Тійон з іншими французами учинив бунт у війську, був за те суджений і покараний довголітньою тюрмою. Це створило йому популярність між комуністами, як „герові революції".

І ось недавно Тійон виступив з найтяжчими обвинуваченнями проти проводу французької компартії за її неславну тактику супроти провідника чехо - словацької компартії Дубчека та інших у 1968 р. Зміст своїх щирих розмов з чехо - словацькими „ревізіоністами" французькі комуністичні вожді переказали Москві, і цим переконали Кремль остаточно, що треба задушити силою „соціялізм з людяним обличчям" у Чехо - Словаччині.

Тійон гостро засудив провокаторську роботу провідників французької компартії. За це його виключили з партії. Однак, Тійон не схотів подарувати проводові компартії цю нову ганьбу і вирішив розкрити деякі таємниці комуністичної камарілії. Наприклад, він ствердив, що теперішній генеральний секретар компартії Марше зфальшував свою біографію. Він писав, що за другої світової війни перебував у Франції, а в дійсності з доброї волі, без усякого примусу, поїхав на працю до гітлерівської Німеччини.

Далі Тійон свідчить, що провідники французької компартії — Дюкльо та інші, після окупації Парижу німецьким військом 1940 р., старалися всяким способом догодити окупантові; просили у німецьких нацистів дозволу на видання в Парижі комуністичної газети „Л'Юманіте" і вели пропаґанду за „братання" французьких робітників з солдатами „фюрера". Однак німецька команда дозволу на видання комуністичної газети в Парижі не дала. Але провідникам французької компартії дано зрозуміти, що вони можуть видавати свою пресу „нелеґально".

То був час великої дружби між Сталіним і Гітлером, і провід французької компартії був вірний московській „лінії". В своїй так званій „нелеґальній" пресі провід компартії прославляв тоді союз Москви з Берліном і ганьбив „англійських імперіялістів" та еміґранта де Ґолля, що перебував в Англії: мовляв, вони перешкоджають закінченню війни...

Тійон був проти будь-якої колябораціі з Гітлером і, перебуваючи в Бордо, вже в 1940 р. взявся до організації збройного спротиву окупантам. Він обвинувачує провідників компартії, що вони задля „лакімства нещасного" запродують інтереси французьких робітників імперіялізмові Москви.

Само собою преса різних напрямів, як також і комуністи - прихильники китайського вождя Мао використовують домашні скандали, які розкривають Ґароді, Тійон та інші в французькій компартії. І хоч ще сильний апарат цієї партії, вона вже не може сподіватися на захоплення влади.

Гумористично виглядає, коли Марше пише лист до прем'єра Західньої Німеччини В. Брандта, звертаючись до нього „пане президенте і товаришу". Марше просить, щоб німецький уряд дозволив комуністичну партію у своїй країні, бо, мовляв, треба забезпечити мир у світі. З цього приводу пригадала паризька преса, що французькі комуністи писали 1961 р.: „Аденауер, Брандт та інші реваншисти"...

Viator

У КИЄВІ СТВОРИЛИ ТЕАТР „СЛОВО"

При бюрі пропаґанди Спілки Письменників УССР створено театр „Слово", метою якою є „пропаґування зі сцени кращих взірців українського письменства". Газета „Молодь України" з 6 вересня сповіщала, що „з підмостків театру українською мовою забринять і перлини мистецького надбання російського народу, інших народів"... Не сказано, де буде мати свою залю театр „Слово" і коли розпочне працю. В замітці зазначено, що „колектив літературного театру буде використовувати всі засаби впливу на слухачів — акторське виконання і авторське читання, записи на плівку, кіно, музику, танець, пантоміму, живопис".

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

БІЛЯ ДЖЕРЕЛ НАШОЇ ІСТОРІЇ

Як відомо вже, згідно з заповітом Розалії Винниченко з 1958 року, вся літературна і мистецька спадщина, як взагалі вся архівна збірка покійного В. Винниченка перейшла у повне розпорядження Української Вільної Академії Наук у ЗСА. Безпосередньо доглядає й опрацьовує цю спадщину група вчених, що гуртуються навколо винниченківської Комісії, заснованої при УВАН ще 1951 року, відразу після смерти письменника.

В останні роки, завдяки жертвенності українських патріотів, праця Комісії значно пожвавилася. Перед двома найближчими ювілейними датами з життя письменника — 90-річчя з дня народження (1970) і 20-річчя з дня смерти (1971) — праця Комісії йшла у двох плянах: у пляні наукового опрацювання архівної спадщини В. Винниченка і у пляні організаційно - популяризаційному.

Щодо першого пляну, то Комісія поставила собі за мету:

— Описати й скласти каталог усієї великої архівної збірки В. Винниченка і цим зробити її доступною для наукових дослідів.

— Підготовити до друку чотири неопубліковані романи: „Поклади золота", „Вічний імператив", „Прокажельня" (інша назва — „Лепрозорій") і „Слово за тобою, Сталіне!".

— Підготовити до публікації тексти „Щоденника" В. Винниченка, що його він писав, з малими перервами, протягом сорока років: від 1911-го до 1951 року.

— Опублікувати дещо найцікавіше з уже друкованих творів письменника.

— Розпочати наукове опрацювання найактуальніших проблем з життя і творчости В. Винниченка та його доби.

— Розробити видання повної збірки творів В. Винниченка.

Що ж зроблено і що робиться згідно з цим першим пляном праці Комісії?

Упорядкування й каталоґізація величезної архівної спадщини В. Винниченка доходить до свого завершення. Описано унікальну збірку рукописних та машинописних текстів друкованих і недрукованих творів В. Винниченка. Виявлено й встановлено різні варіянти рукописів, за різні роки й різними мовами. Знайдено дещо й з дореволюційного часу. Виявлено чимало досі зовсім невідомих рецензій і критичних статтей на твори та на вистави драм В. Винниченка російською, німецькою, французькою, чеською та іншими мовами. Описано багато особистих документів, які для уточнення мало ще дослідженої біографії письменника мають виключне значення.

Є дещо з джерел до історії української революції і державности (1917-1920), напр., чернетки попередніх проєктів складу кількох урядів, первісний текст, написаний рукою В. Винниченка, відомої доповіді українського уряду на ультиматум Ради Народних Комісарів РСФСР, у грудні 1917 року тощо.

Приведено до порядку унікальні періодичні видання 20-х і 30-х років, як українською, так і чужими мовами, що їх зберігав В. Винниченко. Описана література різними мовами світу, що нею користувався В. Винниченко під час своєї творчої праці. Для дослідників творчости Винниченка за останні десятиріччя це незаступні джерела.

Опрацьовано „Щоденник" за сорок років і багатюще листування з найвидатнішими діячами науки, літератури і політики різних народів і держав світу. Це найцінніші документи до історії української і загальнолюдської культури та громадської думки першої половини XX сторіччя.

Цю велику і тяжку працю жертвенно провадять пані Олена Несина і пані Оксана Радиш. За цю самовіддану працю цим паням належиться признання й глибока подяка не тільки від УВАН, але й від усього культурного громадянства.

З неопублікованих романів відредаґовано і здано до друку два романи: „Поклади золота" й „Слово за тобою, Сталіне!". Роман „Поклади золота" друкується в збірниках „Північне Сяйво", що виходять за редакцією Яр Славутича в Едмонтоні. Згідно з умовою цей роман вийде окремою відбиткою наприкінці 1971 року. Роман „Слово за тобою, Сталіне!" друкується у в-ві „Українські Вісті" в Новому Ульмі. Згідно з договором цей роман мав вийти з друку найпізніше в березні 1970 року. Але, на жаль, через незрозумілу нам поставу видавництва роман і досі не тільки не вийшов, а навіть не можемо з певністю сказати, коли вийде.

З раніше друкованих творів плянуються до видання: „На той бік" — повість з доби війни Української Народної Республіки і большевицької Росії 1919-1920 рр.; „Записки Кирпатого Мефістофеля" — один з кращих дореволюційних романів; „Соняшна машина" — дуже популярний у 20-их роках соціяльно - фантастичний роман; „Намисто" — збірка оповідань про дитячий світ.

Продовжується праця над редаґуванням „Щоденника". Розробляється проєкт багатомовного видання повної збірки творів В. Винниченка.

Поруч з цим наукові співробітники Комісії опрацьовували й опрацьовують такі теми: Семен Погорілий закінчив велику працю під назвою: „Неопублікований Винниченко". Праця містить загальний огляд життя й діяльности В. Винниченка та докладну характеристику його недрукованої спадщини, зокрема чотирьох, згаданих вище, недрукованих романів. Ця праця прийнята Нюйоркським університетом як докторська дисертація. Лариса Онишкевич — докторант Пенсильванського університету, написала, в аспекті порівняльному, нову розвідку про найбільший роман Винниченка „Соняшна машина" під назвою: „Соняшна машина" — роботи й антироботи". Валеріян Ревуцький — професор Університету Британійської Колюмбії у Ванкувері, працює над ширшою розвідкою „Драматургія В. Винниченка". На сьогодні закінчив розділ: „Еміґраційний період драматургії В. Винниченка". Д-р Степан Ріпецький опрацьовує тему: „Українська політика під час першої світової війни і становище в ній В. Винниченка". Григорій Костюк закінчив критико - біографічну розвідку: „В. Винниченко та його останній роман", що друкується як вступна стаття до роману „Слово за тобою, Сталіне!". Він же написав „Місія В. Винниченка в Москві й Харкові 1920 року", що почала друкуватися в „Нових Днях", чч. 241-242, за лютий і березень ц. р. Опрацьовує нову тему: „Місце Винниченка в українському літературному процесі" та підготовляє до друку „Щоденник". Роман Гриневич працює над повною біографією В. Винниченка. Ігор Качуровський працює над темою: „Оповідання й новелі В. Винниченка". Д-р Володимир Нагірний починає працювати над неопублікованим досі філософським соціяльно - етичним трактатом В. Винниченка „Конкордизм".

Для погодження різних спірних питань при Комісії засновано постійну Науково-Консультаційну раду, до якої запрошено таких науковців: Юрія Шевельова, Якова Гніздовського, Святослава Гординського, Івана Бакало, Всеволода Голубничого, Степана Ріпецького, Йосипа Гірняка, Валеріяна Ревуцького, Івана Фізера, Володимира Нагірного, Семена Погорілого і Григорія Костюка.

Щодо другого організаційно - популяризаційного пляну праці, то тут зроблено таке: засновано „Фонд Винниченка" при УВАН, у який на сьогодні поступило пожертв і позичок понад 15 тисяч дол. Хоч ця сума далеко недостатня для повної праці Комісії і хоч спроможність нашої громади, звичайно, багато більша, але й ця скромна сума пожертв дала вже змогу Комісії розгорнути ширше свою працю.

Проведено зустріч з громадянством, спопуляризовано ідею фонду й архівної та літературної спадщини В. Винниченка по таких містах скупчення українських громад: Міннеаполіс, Ню Йорк, Філядельфія, Балтимор, Вашинґтон, Трентон, Чикаґо, Вінніпеґ. Створено також Товариства сприяння праці винниченківській Комісії УВАН по таких містах: Філядельфія, Міннеаполіс, Чикаґо, Балтимор, Вашинґтон, Вінніпеґ. У процесі творення товариств є Клівленд, Дітройт, Монтреаль, Торонто.

Комісія вжила заходів до упорядкування й реставрації могили Винниченків й до встановлення меморіяльної таблиці на будинку в с. Мужен (Франція), де жив і працював В. Винниченко від 1934 до смерти, 6 березня 1951 року. На відзначення 90-річчя з дня народження й 20-річчя з дня смерти В. Винниченка Комісія запля-

(Закінчення на стор. 3-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

ДІВЧАТА З СОЮЗІВКИ

Як споглянеш на ці гори,
За Краєм затужиш...
А як глянеш на дівчата,
Світ увесь забудеш!

Цими словами, мабуть, незнаний ближче широкій публіці поет найкраще схарактеризував магнетичну, можна б сказати, красу Союзівки, чар і мальовничість її краєвидів, — і тих, що майоріють ген, на обрії, і цих, що прикрашують пляж над басейном, які показували нам на сцені, в концертовій залі „Веселки"...

Гості Союзівки часто в захопленні і з подивом питали: „І звідки той Квас набирає стільки гарних дівчат?" В цьому місці слід пригадати шановному землякові, що пан В. Квас є купець ще крайовий і знає, який товар іде чи бере. Про популярність молочних продуктів крайового „Маслосоюзу" рішала не тільки доброякісність товару, але й краса та молодість „маслосоюзянок", що про них львівські поети не тільки складали вірші, але й писали мелодрами. А молочарський бизнес не далеко втік від вакаційного. Як покійний дир. А. Палій, так процвітаючий здоров'ям дир. В. Квас має добре око і добрий смак, тобто — знає котру дівчину посадити в канцелярії, котру зробити головною кельнеркою, а котру випустити на сцену.

Правда, частенько бувало так, що ті самі перепелички увихалися в їдальні за кельнерок або працювали в канцелярії чи в так званій „снекбарі", а у вільні від праці хвилини бігали на проби співу чи танців, а потім виступали в суботніх концертових програмах Ансамблю Працівників Союзівки, що був у цьому літньому сезоні, — як сказав знаний латиніст і добрий знавець цього діла, проф. д-р. Василь Стецюк, — "non plus ultra". Ці саме дівчата, співачки й танцюристки, чесно заслужили собі в управителів Союзівки на якісь медалі чи грамоти, а їх, на жаль, зустрічає з цього боку велика кривда! Бо є такий писаний чи не писаний, але твердий закон, що працівниці тієї оселі не можуть бути кандидатками на міс Союзівку, — ані в щотижневих контестах, ані в цьому фінальному, коли вибирають Кралю Року...

В навечер'я вибору міс Союзівки на 1971-ий рік дозвольте забрати слово в обороні цих покривджених працівниць, які за 17 років існування виховно - вакаційної оселі Союзівка не удостоїлись носити корону першої кралі, хоч напевно заслужили собі на це вирізнення і своєю красою, і талантами і поведінкою. Клюб старших парубків східніх стейтів Америки шле їм, — цим добірним, хоч не вибраним красуням, — наше глибоке співчуття і палкий парубоцький салют!

Ікер

НЕВЕСЕЛЕ ШКІЛЬНЕ НОВОСІЛЛЯ

На Бакінській вулиці Києва збудували нову гарну школу ч. 199, і до неї перевели сотні учнів із старої школи ч. 24. Зробили це непродумано, і тому запротестували й учні, і вчителі: дітям, щоб дійти до нової школи, треба переходити кілька вулиць, переїздний автошлях тощо, як сказано в „Молоді України" з 6 вересня — „небезпечний шлях".

Антін Рубінець

ОЛЕКСАНДЕР ДЮМА НА КАВКАЗІ

(3)

Дюма пише, що часто офіцери допускаються шахрайств на шкоду солдатів. Один молодий офіцер, який воював у Криму, розповідав авторові, що його полкові згідно з приписом було признане право у поході споживати щодня по одному бикові. Отож їх капітан купив у Калузькій губернії бика, і як почався довгий похід на Крим, бик манджав собі позаду полку, а солдати відживлялися капусняком. Скільки разів не появлявся ревізор капітан показував йому рахунки видатків на закупно биків, і ревізор знаходив усе в якнайкращому порядку, вважаючи, що солдати щодня з'їдають по одному бикові. Так то йшов той „інтерес", аж нарешті після півторамісячного походу дійшли до Херсону. „Може подумаєте, — говорив цей молодий офіцер, — що нарешті солдати попоїли м'яса із свого бика? Нічого подібного! Капітан з великим зиском продав бика, бо був добре підгодований, не так, як його солдати".

Рікою Ріон (старовинний Фазіс) поплив Дюма з приятелями до міста Поті над Чорним морем. Причаливши до берега, побачили молодого чоловіка, що пильно до них приглядався. Потім він підійшов до козака, що стояв поруч автора, і сказав, що має у своєму власному домі дві вигідні кімнати. Тому, що ніде не видно було готелю, Дюма поїхав з тим молодим чоловіком. Йому треба було задержатися в Поті, аж прийде корабель.

Дім, що до нього вони під'їхали, був дерев'яний, двоповерховий. Побіч входових дверей були двері з вивіскою „М. Акоб": це була крамниця-м'ясарня, а її власник Акоб був різник.

Дюма і його приятелі дістали дві кімнати на поверсі. В підлозі були великі шпари, крізь які автор побачив свинарник.

Дюма спитав різника, чи може він дати щось на вечерю. „Що собі лише забажаєте, пане", — відповів той, підсміхаючись.

В усьому домі не було ніяких продуктів, лише в м'ясарні звисали із стелі куски засушеного м'яса. „Такого м'яса, — сказав Дюма, — не дав би я й собаці. Пошукайте щось інше". За кілька хвилин почув Дюма надворі крики і, виглянувши у вікно, побачив людей, що тягли барана за роги. Баран боронився, але даремно. Його зарізали, стягли шкіру, покраяли, і різник вбіг гордо з трьома ще теплими кусями м'яса. Дюма зготовив собі сам вечерю в кухні, що була у стайні.

В кімнаті було дуже холодно, тож затопив він у печі, а на піч поставив велику мідяну миску з водою, щоб пара прочистила повітря. Поклався спати, але ніяк не міг заснути, бо із свинарника увесь час доходило хрюнькання. Вода в мисці вже кипіла, тож Дюма узяв її з печі і крізь шпари став поволеньки лити окріп на свиней. Тварини повтікали й Дюма спокійно заснув.

У Поті залишились тиждень. На базарі нічого не можна було купити, навіть риби. Рибалки солили її, засушували та відсилали кудись до краю.

Пішов Дюма раз із приятелем у мочарі, щоб сполювати качок, але нічого не вдалося застрелити. З розпуки застрелив різникову свиню і заплатив Акобові добре за кусень свинини.

Серед молодих людей, що увихалися біля Акобової м'ясарні, був молодий грузин Василій. Одного дня приніс він авторові велику рибину. Познайомившись з цим грузином, Дюма пішов із ним стріляти дикі качки. Василій виявився знаменитим загоничем.

Дюма сподобав собі Василія, тож одного дня спитав його, чи не схотів би з ним поїхати до Франції, щоб служити в нього. Хлопець зрадів, але на жаль не мав він пашпорта, а Дюма не міг ждати так довго, поки йому вдасться виробити пашпорт. Василіїв приятель мав перепустку для подорожі між Поті й Трапезунтом, що належав Туреччині, і Василій сказав, що позичить у нього той документ.

В день від'їзду Василій доміг Дюма перенести й повкладати клунки на кораблі „Великий князь Константин". Ніхто не питав хлопця про документ, дали йому місце на спання, а Дюма й артист Моане дістали каюту в кормовій частині корабля.

Годину пізніше, коли Дюма розмовляв із російським офіцером, причалила шлюпка з дванадцятьма солдатами, і командант арештував Василя, як російського підданого, що старався покинути Росію без дозволу. Це його приятель із заздрости за таке щастя зробив на нього донос. Василій не противився. Дюма не міг нічого вдіяти, бож це був російський корабель. Коли він зійшов униз із приятелем, Василій відізвався: „Це нічого, пане. Я дістану пашпорт і за місяць-два приїду до Парижу!"

Дюма дав Василієві записку, написану виразно друкованими буквами до свого приятеля, полковника Романова, в якій просив його допомогти Василієві якомога скорше одержати пашпорт. У другій записці він написав: „Віддаю під опіку пред'явника цього документа, Василія, який у Поті поступив до мене на службу, але його задержали з браку документа. Прошу, щоб кожен, до кого він звернеться, а передусім службовців французьких кораблів і службовців консулярної служби, йому допомогти. Гроші за всі видатки, зроблені для нього, вони можуть одержати від мене в Парижі при вулиці Д.Амстердам ч. 77". Підписав: „Олександер Дюма, в Поті, 1-го лютого російського стилю, 13-го лютого французького стилю".

Дав ті два папірці в руки Василія, кажучи: „Тепер іди, і коли виявишся второпним, а я гадаю, що ти такий є, дістанешся до Парижу". З очей Василія Дюма побачив, що він не втратив надії на кращу майбутність.

Раненько Дюма відплив французьким кораблем „Сюллі".

„Не можете уявити собі, — закінчив Дюма своє оповідання, — який я був щасливий, коли почув французьку мову з бретонським і марсельським акцентом. Французька мова звучить зовсім інакше, коли нею говорять росіяни. Я відчув, що знову маю мою власну хату, а Кавказ здавався мені тепер лише сном".

Проте, Кавказ дав себе пригадати. „Вчора в Парижі, — пише Дюма, — я знову мав зв'язки з тим краєм. Мій кухар збудив мене о шостій годині ранку і сказав, що якийсь чоловік, який не знає ні словечка по-французьки, не хоче вступитися з дверей і лише раз-у-раз повторює „Олександер Дюма, Олександер Дюма".

Дюма зійшов униз у переконанні, що це певно приїхав Василій, і це справді був молодий грузин. Він приїхав сам-самісінький із Поті до Парижу, не знаючи жадного французького слова. Коштувала його ця подорож 61 франк.

„Я знав, що це — інтеліґентний юнак," — закінчує Дюма.

(Кінець).

ВІСТІ СКВУ

Нарада Президії Секретаріяту СКВУ з представниками українського наукового світу

Ню Йорк (СКВУ - УПС) — У зв'язку зі зборами делегатів Наукових Товариств ім. Т. Шевченка та Української Вільної Академії Наук, що відбулися в Ню Йорку, 18 квітня, та з побутом тут ректора Українського Вільного Університету, проф. Володимира Янова, Президія Секретаріяту СКВУ заініціювала наради з представниками всіх цих наших наукових установ, щоб з'ясувати справу створення в системі СКВУ Світової Ради Української Вільної Науки.

15-го квітня представники Президії (Л. Лисогір, І. Білинський, М. Сосновський) зустрілися з проф. В. Яновим, уповноваженим Президії для організації Підготовчого комітету творення Світової Ради Української Вільної Науки та узгіднили з ним дальші заходи щодо оформлення Комітету. 16 квітня М. Сосновський, екзекутивний директор СКВУ, перевів розмови з президентом УВАН, проф. О. Архімовичем та членом Президії УВАН, проф. В. Міяковським у тій же справі, а 19 квітня відбулися наради Президії Секретаріяту з представниками вже новообраних керівних органів УВАН та НТШ: президентом УВАН, проф. О. Оглоблиним та вченим секретарем Президії УВАН, проф. В. Омельченком і президентом Головної Ради НТШ, проф. Є. Вертипорохом та генеральним секретарем Головної Ради НТШ, проф. В. Стецюком.

Внаслідок нарад устійнено головні заложення організації та діяльности проєктованої Світової Ради Української Вільної Науки та покликано Організаційний Підготовчий Комітет, що його очолив ректор УВУ, проф. В. Янів. Членами Комітету стали проф. О. Оглоблин, президент УВАН та проф. Є. Вертипорох, президент Головної ради НТШ.

Організаційний підготовчий Комітет увійде в контакт з усіми українськими науковими установами в діяспорі та підготує конгрес української вільної науки, запляннований на 1971 рік у 50-ті роковини Українського Вільного Університету.

Треба надіятися, що покликаний Організаційний Підготовчий Комітет з успіхом вив'яжеться з намічених завдань і що небавом пічне діяти Світова Рада Української Вільної Науки, як координаційний чинник на українському науковому відтинку. Про важливість координації українського наукового життя, наукових плянів тощо — не приходеться говорити. Зокрема, це уможливить краще і ефективніше використовування всіх тих можливостей, що їх має, чи може мати, українська наука у Західньому світі.

(Комунікат в справі створення Організаційного Підготовчого Комітету Світової Ради Української Вільної Науки був надрукований у „Свободі", ч. 71 з 22 квітня ц. р.).

Мавка ще раз пробудиться в Ню Йорку

„Ох, як я довго спала" — з жалем сказала Мавка на нюйоркській сцені весною цього року, коли ми прослухалися „як солодко грає, як глибоко крає" Лукашева сопілка.

4-го жовтня 1970 р. Мавка ще раз оживе в Ню Йорку. І ще раз оживе на сцені український ліс і загостить до нас старенький Лісовик. Ще раз побачимо чар і красу волинських озер і постаті Водяника і Водяної Русалки. Оживуть пшеничні лани, коли вийде Польова Русалка. Побачимо сонячні, вогняні блиски в постаті Перелесника та поліські багна, коли вискочить Куць. Ще раз вийдуть з драговини блудні вогники — Потерчата. І ще раз зачарує нас краса лісових полян — Лісова Мавка.

Матеріялістичний підхід до життя і потоптання особистих прагнень до ідеалів, приносять руїну героям драми. Це є і головна проблема нашої доби. Тому так дуже хочеться побачити дядька Лева, щоб допоміг нам помирити ці два світи. Бо поки він буде між нами, доти можемо бути спокійні за наше майбутнє; доти українська душа буде з'єднана з красою й ідеалами. Тоді навіть таких реалістів, як Килина й й Лукашева мати не обсядуть Злидні, а зрадливий Куць і „Той, що в скалі сидить" не матимуть до нас приступу. І тому „Лісова пісня", — це скарб кожного українця. На американській сцені ми бачимо перед собою українську душу. Вона пробуджується з Мавкою і звуками Лукашевої сопілки вливається в наші серця. Ми можемо не два рази, а безперестанку слухати чарівну мелодію сопілки, бо коли Лукаш грає, співає наша душа. То ж як найсердечніше привітаймо Мавку, коли вона ще раз пробудиться в нашому місті. Тоді також матимемо нагоду подивляти строї, що спроєктувала п. Слава Ґеруляк з Парижу та мистецьке оформлення сцени Володимира Касіяна. Допоможімо гідно вирядити молоду мистецьку групу невтомної п. Лідії Крушельницької в мандрівку по містах Америки й Канади. Хай чарівну Лукашеву пісню весняного відродження почує не лише старше громадянство, але передовсім українська молодь у всіх більших осередках нашого поселення.

Уляна Близнак

НАГОРОДИЛИ ЛЮБОСЛАВА ГУЦАЛЮКА

Рим. — Звання почесного члена Академії та срібну медалю одержав український маляр Любослав Гуцалюк від Академії науки, літератури й мистецтва ім. Томасо Кампанеллі в Римі. Л. Гуцалюк, який постійно живе в ЗСА, перебуває тепер у Франції. Влітку дві його картини закупив музей Пальм Спрінґ Дезерт у Каліфорнії.

Збори Союзу Українок Америки в Нюарку, Н. Дж.

5-го квітня відбулись Річні Збори Округи Союзу Українок Америки в Народнім Домі в Ірвінґтоні.

На почесну голову президії попрошено п. Стефанію Пушкар, голову Централі СУА, а зборами проводила п. Ірена Левицька, орг. реф. Централі СУА. Секретарювала п. Олена Площанська.

Збори вислухали звітів референток окружної Ради, голов поодиноких Відділів і голови округи п. Дори Рак, за діловий рік 1969-70. Праця округи була всестороння. Вона, крім організаційного, внутрішньо-місцевого характеру, увінчалась успіхом в зовнішніх зв'язках — Виставкою народньої творчости — в „Музеї Нюарк".

По дискусії і по уділенню абсолюторії Управі, вибрано новий заряд, до якого ввійшли: голова — Ірена Кіндрачук, м.голови — Марія Герус і Марія Химинець. Олена Бобиляк — секретар, Олександра Стебельська — помічник, Олександра Падковська — скарбник. Евгенія Мартинець, Франя Стек, Дарія Лозова — орг. референтки, Галина Маґмет, Мирослава Сіра, — культ.-освітні рефер., Ірена Яворська, Володимира Дідик — імпрез. реф., Софія Андрушків, Дарка Колатало — реф. нар. мистецтва, Надія Біґун, Марія Бокало — виховні реф. Неоніла Беднарська, Ольга Гнатик — реф. сусп. опіки, Олена Кусій. Марія Стельман — господарчі реф., Ліда Гладка, Пелагія Кучкуда, Богданна Чума, Люба Остапяк — реф. зв'язків, Катерина Бук, Каміля Смородська — пресові реф. Контрольна Комісія: Ірина Левицька, Ольга Салук, Омелія Цяпка, Іванна Ратич, Катерина Кузьма.

Після обідової перерви відбулася конференція зв'язків з програмою: „Як молодечі відділи уявляють собі зв'язки з американцями" — Каміля Смородська; „Дипломатія поневоленого народу" — п. Ірина Падох і „Американські жіночі організації і характер їх праці" — п. Марія Душник.

К. Б.
Пресова реф. Окр. Ради

УКРАЇНСЬКІ РАДІОПЕРЕДАЧІ

Українські радіопередачі, які існують в деяких місцях нашого поселення, дуже корисні для збереження рідного духа в життю нашої еміґрації на чужині. Важні вони для освідомлення, задержання при рідних наших Церквах та організаціях нашого молодого покоління. На жаль, українських радіопередач замало. А шкода велика! Їх можна б мати всюди, треба тільки більше доброї волі та почуття відповідальности за долю нашої еміґрації в наших церковних та народних провідників. Добре приготовані наші українські радіопередачі, з короткими рефератами про нашу минулу чи теперішню церковну чи народню історію, переплітані музикою наших гарних народних пісень, чи під час свят церковних, — причинилися б до спопуляризування нашої культури, нашого доброго імени серед чужинців.

Наша українська радіопередача працює та розвивається для наших еміґрантів, мешканців вугільного басейну Пенсильвенії, і надається кождої неділі від 12 до 1-ої год. зі станції Шеннандоа, Па., з містечка, де 86 літ тому побудовано першу нашу українську католицьку церкву в ЗСА. Слухають її наші еміґранти, члени коло 50-ох католицьких чи православних наших парафій від Шамокіна - Гайзелтон у до Скрентону, Па. Українську радіопередачу з Шеннандоа, Па. провадить патріот та ентузіяст нашої справи п. Степан Поступак з Мек Аду, Па., — президент Ліґи Української Католицької Молоді, при чинній співпраці о. Богдана Левицького, укр. кат. пароха в Мек Аду, Па., та інших священиків. Українську радіопередачу з Шеннандоа морально та матеріяльно підтримує п. Антін Батюк, голова Укр. Робітничого Союзу з Скрентону, якого за його суспільну працю шанують всі наші еміґранти, а серед них наші католицькі та православні священики.

8-го березня з приводу 20-літньої річниці геройської смерти ген. Тараса Чупринки в часі передавання української програми з Шеннандоа, цікавий, добре опрацьований реферат про життя, діла та геройську смерть ген. Тараса Чупринки по українськи виголосив о. Богдан Левицький, а по англійськи п. Степан Поступак. 15-го березня з рамени ЛУКМ та старанням її президента о. Степана Поступака, відбулася в Поттсвілл, Па, виставка нашої культури та мистецтва. Виставка відбулася в готелі Неко-Аллен, відвідали її багато наших людей та чужинців, подивляючи виставлені твори нашої культури й мистецтва.

Під час виставки принагідне слово виголосив п. президент Укр. Роб. Союзу п. Антін Батюк, а ціла виставка була передавана через радіостанцію в Шеннандоа та через телевізійну станцію в Скрентоні Па, а о год 11-ій вечором її показано на новинках. Українські радіопрограми дуже побажані, вони помагають зберегти українську духовість нашої еміґрації. Це могучі засоби пропаґанди нашої справи серед чужинців.

о. Р. Г-с

БІБЛІОТЕКА — АРХІВ — МУЗЕЙ ПОДІЛЛЯ

В Кабінеті Дослідження Поділля (К.Д.П.) при істор. секції УВАН засновано Музей Поділля. Зацікавлених розбудовою бібліотеки, ласкави просимо надсилати книжки, писані твори, предмети чи експонати, пов'язані з історією Поділля на адресу:

The Ukrainian Academy of Arts & Sciences in the U.S., Inc. 206 West 100th street New York, N.Y. 10025.

Також просимо надсилати відомості про подільські матеріяли, що знаходяться в різних бібліотеках, музеях чи приватних книгозбірках з тим, щоб заснувати картотеку-показник. Творчі думки, поради і зауваження приймаються від кожного симпатика цього корисного діла з вдячністю.

Ярослав Січинський — керівник К.Д.П.

БІЛЯ ДЖЕРЕЛ НАШОЇ ІСТОРІЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

нувала: 1) Великий літературний вечір з творів письменника, що відбудеться 31 жовтня 1970 р. в Ню Йорку з участю видатних артистичних сил; 2) Наукову сесію (у грудні ц. р.), присвячену питанням життя і творчости В. Винниченка. 3) Наукове засідання, 6 березня 1971 р., присвячене 20-річчю з дня смерти.

Це найголовніше, що, поруч з багатьма іншими дрібнішими справами, проробила винниченківська Комісія УВАН за минулий рік.

На закінчення хочемо ще раз підкреслити, що всю цю працю Комісія змогла виконати тільки завдяки щирій моральній і матеріяльній підтримці багатьох українських культурно - громадських організацій, а особливо свідомих українських патріотів - жертводавців, працівних людей Америки, Канади, Австрії, а востаннє й Австралії. При дальшій активній моральній і фінансовій допомозі ми зумієсмо зробити ще більше. Зумієсмо не тільки опрацювати архівну спадщину, а й опублікувати твори В. Винниченка, яких, як видно з недавно опублікованої в київській „Літературній Україні" статті „Перед судом історії" (4 серпня ц. р.), дуже бояться сучасні поневолювачі українського народу.

Винниченківська Комісія УВАН.

НА ФОНД УНРАДИ

Ріо де Женейро. — Українці в Бразилії зібрали 921 крузейрів, що є рівновартістю 200 американських дол., і переслали їх на допомогу Українській Національній Раді в Зах. Німеччині. Щорічна збірка на цю ціль провадиться в Бразилії під назвою „Фонд 22 січня". Про переслання допомоги УНРаді повідомив тижневик „Хлібороб", ч. 23-1970, що виходить у Куритибі.

Ділимося сумною вісткою — по короткій і важкій недузі, несподівано, 16-го вересня 1970 р. помер

†

ПИЛИП ДАЦЕНКО

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в заведенні П. Яреми, 18 і 19 вересня о год. 7:30 веч.

ПОХОРОН в Бавнд Бруку, Н. Дж. в понеділок 21-го вересня 1970 р.

Запрошуємо взяти участь.

ДРУЗІ

У ПЕРШУ СУМНУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої Найдорожчої
МАМИ, БАБУНІ І ПРАБАБУНІ

св. п. Емілії з Онишкевичів БАРАНСЬКОЇ

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ І ПАНАХИДИ

в дні 26-го вересня 1970 року
о год. 8-ій ранку в українській католицькій церкві СВ. МИХАЇЛА в ЙОНКЕРС, Н. Й. та о год. 8:30 ранку в українській католицькій церкві СВ. РОДИНИ у ВАШИНГТОНІ, D. C.

Рідних і Знайомих просимо про молитви за спокій її Душі.

ДІТИ, ВНУКИ І ПРАВНУК

ПОДЯКА

З волі Всевишнього, дня 9-го серпня 1970 року передчасно відійшла від нас на 24-му році життя, наша Єдина, Улюблена й Невіджалувана
ДОНЯ І ВНУЧКА

бл. п. СОНЯ СЕЗЕСНИ

Похорони відбулися дня 13 серпня ц. р. у Йонкерсі, Н. Й.

Прибиті важким горем, цією дорогою висловлюємо свою глибоку вдячність і щиру подяку Родині, Приятелям і Знайомим, що в найтяжчу хвилину нашого життя словом потіхи й розради, добрим ділом і щирою молитвою старалися втихомирити наш невимовний біль і допомогти нам перенести цей страшний удар долі.

Передусім дякуємо духовним отцям: ген. Вікарієві монс. о. Монастирському, пароховi Йонкерсу монс. о. Стахові, о. Кундрі, о. Шалавці, о. Мудрому і о. Бриді за відслуження Панахид, Служби Божої й похоронних відправ та за прощальні слова у Церкві й на цвинтарі. Дякуємо нашим братанкам Романові, Зенонові й Миронові, що служили як вівтарні хлопці. Дякуємо хорові церкви св. Михаїла в Йонкерсі за його прекрасний спів.

Від щирого серця дякуємо д-рові В. Кіналеві, що не жалів труду завжди бути при ложі Покійної та з своєю Дружиною ніс нам слова потіхи й розради.

Наша глибока вдячність належиться нашій Родині, зокрема вуйкові Покійної д-рові О. Клосові й його Дружині та Синам, вуйкові й теті В. і М. Барагурам, кузенам Ю. Хухрі з Дружиною й Дітьми, та І. і Дз. Бриковичам, що не опускали нас у тяжкому горі й невпинно несли нам поміч.

Вислови щирої подяки й вдячности складаємо п. Р. Ґрін і його Родині, що зайнялися влаштуванням похоронів, п-ву Д. Де Ґаетано, п-ву Дж. Де Сантіс, п-ву Р. Ботте з Сином, п-ву В. Осфат, п-ву А. Бернов, п-ву Міксед, п-ву Ґравзо — нашим добрим сусідам, що робили все в людській спроможності, щоб допомогти нам і злагіднити наші страждання та які зайнялися тризною.

Щиро дякуємо п. Валентайнові й його співпрацівникам з „Юнайтед Фонд ет Ферфилд Ковнті" за їхні зусилля допомогти нам. Наша подяка належиться пп. Г. Дейвис і Е. Бурке та всім співробітникам компанії „Дженерал Фуд" у Вайт Плейнс, Н. Й., як також всім членам кооперативного дому „Сансет Ґрін" у Йонкерсі.

Зокрема щиро дякуємо й запевняємо у своїй вдячности й любови п. М. Альфієрі, що день і ніч був при смертному ложі Покійної й ніс спільно з нами наш тяжкий хрест.

Дякуємо від серця квітярні Єдовіц і Єдовіц за естетичне оформлення вінків та похоронному закладові Флин за зразкове проведення похоронів.

Наша подяка й вдячність належиться усім близьким, далеким і випадковим Знайомим, як також тим Громадянам Йонкерсу, які взяли участь у похоронах та в який-небудь спосіб виявили нам своє співчуття та жертвували Служби Божі й свої молитви за спокій душі нашої Незабутньої Доні і Внучки.

Дякуємо за вінки й квіти, що супроводили Покійну в її Останній Дорозі.

Хай Господь благословить їх усіх!

У безмежному жалю й глибокому смутку:

БЕРІ й ЗІНЯ СЕЗЕСНИ — батьки
СОФІЯ КЛОС і ОЛЬГА МЕВЕС — бабусі

СТРАЙК ОБ'ЄДНАНИХ АВТОМОБІЛЬНИХ РОБІТНИКІВ

22 Відділ спілки Об'єднані Автомобільні Робітники роздає пікетові таблиці своїм членам, які пікетуватимуть окремі фабрики в Дітройті. Страйкують 350,000 робітників в ЗСА і Канаді у фабриках Корпорації Дженерал Моторс.

Церкву у Львові обернули в Музей Друку

Львів. — Після обернення Домініканського костьолу в музей і центр атеїстичної пропаганди, розпочались підготовні роботи для створення Музею Книги і Друку в стінах церкви св. Онуфрія у Львові. Ще в липні київська „Культура і Життя" інформувала, що з тієї причини, що першодрукар Іван Федорів спинявся в церкві св. Онуфрія і на її подвір'ї в 1573 р. його й поховано, — вирішено обернути церкву св. Онуфрія в Музей Книги і Друку. Частково відновлено примітивний друкарський варстат з 16 століття, зібрано кілька примірників стародруків та кілька фотокопій із старих видань. Між експонатами заплянованого музею в церковній будові будуть виставлені і перша книжка в Україні „Апостол" Івана Федоріва, і антирелігійні писання Маркса, Леніна, Крупської, Мануїльського та ін. комуністичних діячів, як зразки нових книжкових видань.

30-річчя УККА буде відзначене...

(Закінчення з 1-ої ст.)

ловного американського промовця запрошено пана Френка Шекспіра, який очолює Інформаційну Агенцію Америки. В українській мові промовлятиме голова Ініціятивної групи Другого Конгресу УККА, адв. Іван Панчук, з Дітройту, Миш. З привітами виступлять сенатори з Пенсилвенії — Гю Скат і Ричард Швайкер. Про політичний аспект праці УККА говоритиме його президент — д-р Лев Добрянський. Слово від Президії Секретаріяту СКВУ виголосить президент Секретаріяту Йосип Лисогір. Програму бенкету вестиме заст. президента УККА о. шамб. Мирослав Харина. Під час бенкету відбудеться мистецька програма.

Ділову підготовку Ювілею переводить Діловий Комітет, до якого входять голови Відділів УККА Східнього Побережжя і Управа УККА у Філядельфії.

Централя УККА підготовляє брошуру українською й англійською мовами п. н. „Три декади УККА, 1940-1970", що появиться перед ювілейними імпрезами.

СУМІВСЬКА ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА

Ню Йорк. — Понад 200 дітей і молоді розпочали з 12 вересня навчання в Школі Українознавства при Осередку СУМ ім. ген.-хор. Т Чупринки в Ню Йорку. Школа має від 1 до 12-ї кляси включно, навчання відбувається укр. мовою в тижні-вечорами, а вдень — кожної суботи. Директором школи є проф. Степан Демчишин, адміністратором П. Крижанівський, головою Батьківського Комітету, який допомагає школі, М. Кукуруза. Всі члени Осередку зобов'язані до навчання в Школі Українознавства. Головою Осередку переобраний Корнелій Василик.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

МАРІЯ КОРНУТЯК, членка УНС Відд. 106 Б-ва св. о. Николая в Чикаго, Ілл., померла 13 серпня 1970 р. на 42 р. ж. Стала членкою УН-Союзу в 1952 р. Полишила в смутку мужа Миколу і родину. Похорон відбувся 15 серпня 1970 р. на цвинтарі св. о. Николая в Чикаго, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар